

PRITARTA

Kelmės rajono savivaldybės mero
2025 m. rugpjūčio 1 d.
potvarkiu Nr. M-448

PATVIRTINTA

Kražių Žygimanto Liauksmينو
gimnazijos direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 1 d.
įsakymu Nr. V1-90

**KELMĖS RAJONO KRAŽIŲ ŽYGIMANTO LIAUKSMINO
PAGRINDINĖS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „VAIKO KELIAS“**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Švietimo teikėjo pavadinimas: Kelmės rajono Kražių Žygimanto Liauksmينو pagrindinė mokykla (toliau – Mokykla).

Teisinė forma: Kelmės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Teikiamos paslaugos: ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis ugdymas.

Ugdymo(si) kalba: lietuvių.

Ugdymo(si) forma: dieninė.

Įstaigos kodas: 190093592.

Adresas: S. Dariaus ir S. Girėno g. 2, Kražiai, tel. +370 427 60020.

Ikimokyklinėje grupėje ugdomi 3–5 metų vaikai. Grupė komplektuojama iš mišraus amžiaus vaikų. Ikimokyklinio ugdymo grupėje dirba dvi pedagogės ir mokytojo padėjėja.

Ikimokyklinio ugdymo programos paskirtis (toliau – Programa) – siekti kokybiško lankančių

vaikų ugdymą(si) bei apibrėžti tikslingą ir veiksmingą ugdymo proceso organizavimą ir ugdymo turinio įgyvendinimą. Programa grindžiama universalus dizaino, kai kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduoja įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimas. Požiūris į vaikus ir ugdymo(si) procesą. Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, įsitraukiantys, atliepantys, siūlantys ir taip dalyvaujantys su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose. Vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų

nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento čia ir dabar poreikius ir jais grįsti ugdymo(si) procesą:

- mokytojas drauge su vaikais mokykloje kuria demokratiškus procesus. Vaikai skatinami susitarti, dalintis, išreikšti savo nuomonę, mokytis kurti taisykles ir jų laikytis;
- demokratiško ugdymo(si) aplinkoje vaikai atranda ir augina autentišką lyderystę. Kiekvienas vaikas turi galimybę išbandyti lyderio vaidmenį skirtingose situacijose;
- vaikai yra neatsiejami savo aplinkų ir veiklų vertinimo dalyviai ir, padedami mokytojo, atranda būdus, kaip savo pajautą ar nuomonę išreikšti ir parodyti kitiems;
- vaikai ugdosi stebėdami, veikdami spontaniškai, užsikrėsdami patrauklia, malonumą teikiančia veikla ir pagal savo jėgas, poreikius bei pomėgius įsitraukdami į mokytojo organizuotą kryptingą veiklą;
- vaikų ugdymasis žaidžiant. Žaismingumas natūraliai būdingas vaiko santykiui su pasauliu, yra viso jo veikimo ir ugdymo(si) bruožas, vaikų kultūros plėtojimo prielaida. Spontaniškas žaismingumas skleidžiasi per vaikų tyrinėjimą ir eksperimentavimą, visavertiškai įgyvendinamas per savarankiškai pačių vaikų kuriamus žaidimus. Vaikai ugdosi, įsitraukę į žaidimus, žaisdami sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, savarankiškai kurdami vaizduote paremtus režisūrinius, siužetinius vaidmenų žaidimus.
- vaikų patirtinio ugdymosi būdai. Susidomėję įvairiomis veiklomis, stebėdami, tyrinėdami, eksperimentuodami, kurdami, dalindamiesi patirtimi, vaikai visais pojūčiais patiria, pajaučia objektus, jų savybes, ryšius, reiškinius ir procesus, atranda tai, kas jiems nauja, gilina supratimą ir plėtoja gebėjimus.

Programa grindžiama pamatinėmis vertybėmis, kurios atspindi humanistinę požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi:

vaiko orumas – pripažįstama ir puoselėjama kiekvieno vaiko neginčijama vertė, autentiškumas, unikalumas. Puoselėjama pagarba kiekvieno asmens skirtybėms ir unikalumui;

vaiko gerovė – puoselėjama vaiko sveikata, darna su savimi ir visokeriopa aplinka, užtikrinamas saugumas, o vaiko gerovė pripažįstama kaip labai svarbus veiksnys vaiko vystymuisi;

saviraiškos laisvė – pripažįstamas kiekvieno vaiko kūrybinis potencialas, laisvė savitai save išreikšti. Palaikoma ir skatinama įvairiapusė saviraiška, sukuriama tam sąlygos;

lygiavertis dalyvavimas – pripažįstamas vaiko lygiavertiškumas sąveikaujant, sudaromos maksimalios sąlygos kiekvienam vaikui įsitraukti į ugdymosi procesą, pašalinamos ugdymosi proceso metu atsiradusios kliūtys;

lygiateisiškumas ir teisingumas – užtikrinamos kiekvienam vaikui vienodos teisės ir galimybės (nepriklausomai nuo lyties, sveikatos, socialinės ar kultūrinės padėties) augti ir ugdytis, stiprinti ir puoselėti savo galias. Siekiama mažinti diskriminavimą ir atskirtį;

pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – kuriama ugdymosi aplinka, kuri grindžiama atvirumu, pagarba, empatija ir tolerancija, kurioje įvairovė suvokiama kaip vertybė. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui natūraliai įsitraukti į prigimtinių ir kultūrinių skirtumų pažinimą;

bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – kuriama aplinka, kuri skatina lygiavertį bendravimą, pagarbą žmonių įvairovei. Puoselėjama empatija ir atjauta, stiprinama atsakomybė už save, siekiama bendrų sprendimų. Susipažįstama su teisėmis ir pareigomis, kurias turime vieni kitiems, savo bendruomenei;

kultūrinis tapatumas – puoselėjama Žemaičių kultūra, kalba, tradicijos, susipažįstama su krašto istorija. Kuriama aplinka padedanti vaikui save išreikšti kaip etninės kultūros dalyvį, kūrėją. Skatinama didžiuotis savo krašto autentiškumu, pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą;

Programoje tenkinami ir turtinami pagrindiniai, kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

žaidimo poreikis. Kuriamos aplinkos kuriose vaikai turi laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

saugumo poreikis. Kuriamos aplinkos ir sąveikos padedančios vaikui jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus ir jie patys pagal jų galias skatinami įsitraukti į rūpinimąsi;

draugysčių poreikis. Kuriama aplinka ir sąveikos, kuriose vaikas jaučiasi priimtas, jaučia bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Kuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

komunikavimo poreikis. Skatinama dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

pažinimo džiaugsmo poreikis. Kuriama aplinka, kuri skatina smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

kūrybinės saviraiškos poreikis. Kuriama aplinka, skatinanti tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

specialieji ugdymosi poreikiai. Atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius;

tėvų ir bendruomenės poreikiai. Vaikas yra neatsiejama šeimos ir bendruomenės, kurioje gyvena, dalis. Mokykla siekia atliepti tėvų lūkesčius, susijusius su visuminiu vaiko ugdymusi, sudaro sąlygas ugdytis visiems vaikams, teikia konsultacijas įvairiais vaiko ugdymosi klausimais. Tėvai

skatinami aktyviai įsitraukti į ugdymo(si) procesą, teikti siūlymus, būti lygiaverčiais partneriais. Siekiama sąveikauti, bendradarbiauti stebint vaiko pažangą, skatinamas tęstinis vaiko ugdymas(is) namuose. Tėvai įtraukiami į sprendimų, susijusių su mokyklos gyvenimu priėmimą. Tėvai pageidauja, kad vaikai, lankantys grupę būtų ugdomi visapusiškai, kad būtų atsižvelgiama į vaikų individualumą, kad buvimas grupėje vaikams būtų saugus, teikiantis džiaugsmo. Bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu.

Mokyklos savitumas. Mokykla įsikūrusi istoriniame Kražių miestelyje, kuris pasižymi turtingu kultūros ir istorijos paveldu. Kražių senovė, menanti vieną seniausių Žemaitijos gyvenviečių, sukuria išskirtinę aplinką ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymui. Mokyklą supanti gamta – miškai, pievos, vandens telkiniai – sudaro palankias sąlygas vaikų pažintinei, emocinei ir fizinei raidai.

Šalia esanti Kražantės upė, Medžiokalnio kalva bei Vejinės tvenkinys tampa gyvais gamtos pažinimo šaltiniais. Vaikai turi galimybę betarpiškai stebėti metų laikų kaitą, tyrinėti gamtos reiškinius, augaliją bei gyvūniją. Šios vietovės ne tik skatina smalsumą ir tyrinėjimą, bet ir padeda ugdyti ekologinį sąmoningumą bei atsakomybę už aplinką.

Ugdymo procesas dažnai perkeliamas į gamtinę aplinką, siekiant suteikti vaikams kuo daugiau sensorinių, patirtinių ir tyrinėjimo veiklų. Mokykla palaiko glaudžius ryšius su vietos bendruomene, M. K. Sarbievijaus kultūros centru bei netoliese veikiančiais ūkiais. Apsilankymai vietos ūkiuose leidžia vaikams artimiau susipažinti su kaimo gyvenimu, augalų auginimu, gyvulininkyste ir kartu formuojamas jų tautinis identitetas bei pagarbos jausmas savo kraštui.

Ypatingas dėmesys Mokykloje skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui. Mokyklos bendruomenė vadovaujasi sveikos gyvensenos principais ir juos taiko organizuojant ugdomąjį procesą. Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo ir Aktyvių mokyklų veiklos koordinavimo komisijos sprendimu, 2017 m. ugdymo įstaiga pripažinta „Sveikatą stiprinančia mokykla“. Nuo 2023 m. įstaigoje sėkmingai įgyvendinama tęstinė sveikatos stiprinimo programa „Sveikatos taku“.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Įgyvendinant ugdymosi procesą įstaigoje laikomasi šių ugdymo principų:

ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalais, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

šėimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę.

III SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šėimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo,

rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko prigimtines galias bei ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
2. Skatinti vaikų pažinimą per tiesioginį patyrimą gamtoje, pasitelkiant vietos gamtinius objektus (Kražantės upė, Medžioklnis, Vėjinės tvenkinys) kaip ugdymo šaltinius;
3. Stiprinti vaikų ryšį su krašto kultūra ir istorija, pasitelkiant vietos paveldą, edukacinius pasivaikščiojimus, apsilankymus bendruomenės objektuose;
4. Skatinti tyrinėjimą, smalsumą ir kūrybiškumą, naudojant natūralią aplinką kaip ugdymo priemonę, skatinant vaikus kurti, eksperimentuoti ir ieškoti atsakymų savarankiškai;
5. Ugdyti vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius per aktyvias veiklas lauke, vaikščiojimus gamtoje, sezonines veiklas, susijusias su miestelio gyvenimo ritmu
6. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais.

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

Dominuojanti veikla – žaidimas (spontaniškas individualus, poroje, grupėje, inicijuotas suaugusiojo ar bendraamžių) atsižvelgiant į vaiko galias, pomėgius ir poreikius.

Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką. Veiklos vyksta įvairiuose aplinkose. Parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.

Ugdymasis pavyzdžiu. Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda kokią nors veiklą ir perleidžia savarankiškai testuoti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių.

Kūrybinė pedagogo – vaiko sąveika. Pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su

vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

Situacinis – spontaniškas ugdymas. Pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus. Ugdymo ir ugdymosi situacijų susidarymo skatinimas bendrais susitarimais ir sprendimais, probleminiais klausimais, diskusijomis. Vaikų, tėvų, pedagogų projektų įgyvendinimas.

Siekiame, kad ugdymosi priemonės tenkintų ikimokyklinio amžiaus vaiko poreikį žaisti, bendrauti, bendradarbiauti, skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą ugdytų vaiko savarankiškumą, saviraišką ir skatintų kūrybiškumą, lavintų intelektines vaiko galias, sudarytų sąlygas plėtoti vaiko kultūrai, poreikiams, pomėgiams, interesams, tenkintų vaiko poreikį judėti, sietųsi su vaiko patirtimi ir kasdieniu jo gyvenimu.

Sudarant ugdymo turinį siekiame integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą.

Ugdymo turinį, sudaro aplinkos modeliavimo kryptis – vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas. Pateikiami žaismės, universalus dizaino mokymuisi, kultūrinių ir kūrybinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimų ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, judraus patirtinio mokymosi kontekstų kūrimo būdai.

Programa apima šias vaiko raidą skatinančias visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis:

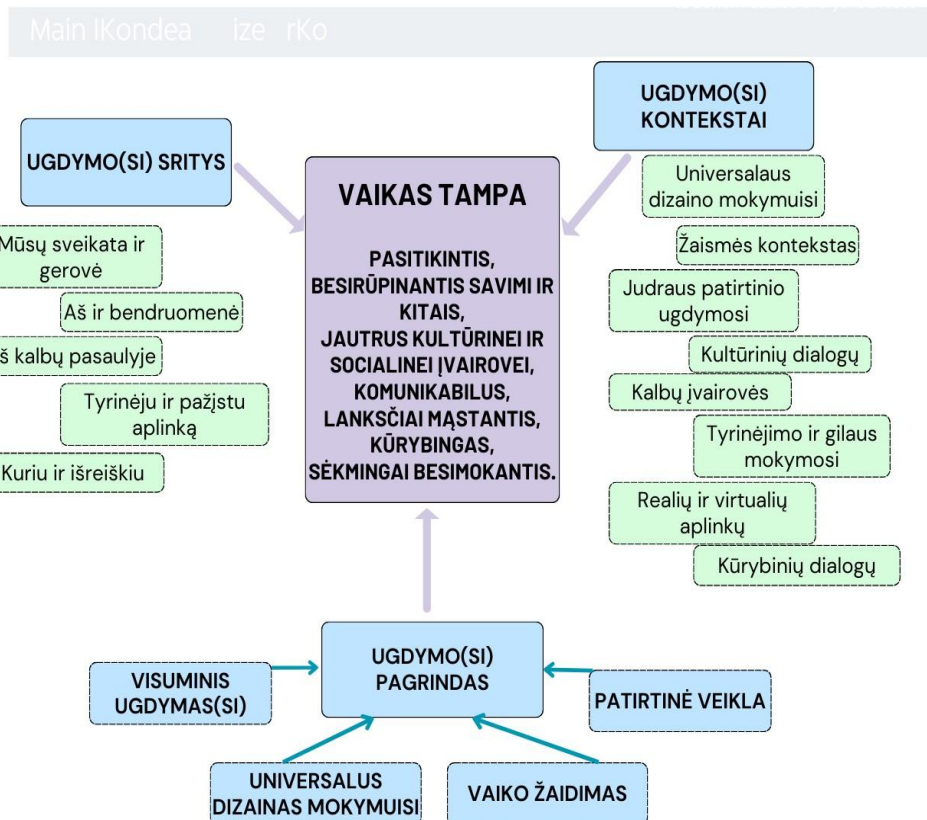
„Mūsų sveikata ir gerovė“,

„Aš ir bendruomenė“,

„Aš kalbų pasaulyje“,

„Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ikimokyklinio ugdymo(si) programa remiasi įstaigos sukurtu programos konceptualių modelių (1 pav.)

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo programos konceptualus ugdymo modelis: vaiko galios, ugdymo(si) sritys, ugdymo(si) kontekstai, ugdymo(si) pagrindas.

V SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO(SI) TURINYS

1. UGDYMO(SI) SRITIS. AŠ IR BENDRUOMENĖ.
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiaisiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą
1.1. KAS AŠ
Vertybinės nuostatos. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Bendrieji gebėjimai – plėtojamas supratimas apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi, mokosi priimti savo gyvenimui ir ugdymuisi aktualius sprendimus bei pasirinkimus: savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška.

3–6	3–6 metų vaikai įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu, paskatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti ir skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ar kt.) suaugusiems ir kitiems vaikams parodyti savo poreikius, pomėgius, interesus.	Vaikai skatinami geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais sudaroma dienvakė, kuriamos elgesio grupėje taisyklės. Modeliuojamos įvairios situacijos, skaitant istorijas, žaidžiant. Sudaromos augimo laiko juostos, ūgio matuokliai, nuotraukos nuo gimimo iki dabarties, vardų žaidimai ir t.t.
-----	--	---

1.2. SAVO EMOCIJŲ IR ELGESIO VALDYMAS

Vertybinės nuostatos. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Bendrieji gebėjimai. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai, žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.	Skatinama samprotauti, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino, kodėl? Skatinama žaisti bendrus žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti. Aptariama su vaikais, ką galima daryti, kai kas nors erzina kitą, atima žaislus, suduoda, kai kyla nesutarimai, kokias rasti išeitis. Taisyklių kūrimas ir laikymasis: grupės taisyklių, žaidimų. Žaidimai savireguliacijai: dėmesio reguliavimui, impulsų kontrolei ir kt.

1.3. AŠ TARP KITŲ

Vertybinės nuostatos. Save vertina teigiamai.

Bendrieji gebėjimai. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu“, „buvau“, „būsiu“), pasako, kad yra berniukas arba mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	Suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus. Geba daryti įtaką kitam, atsakingai pasirinkti ir priimti sprendimus. Savo gebėjimus ir save vertina teigiamai. Save apibūdina, nusakydamas fizinės ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).	Paskatinama samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą: Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo? Kur buvai? Su kuo buvai? Ką mėgsti veikti? Pasiūloma idėjų savęs, šeimos, kitų žmonių, jų grupių, tyrinėjimams. Skatinami pokalbiai, diskusijos apie fizinės savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. Skatinama vaikus pozityviai reaguoti į savo klaidas, sąmoningai suklysti, pademonstruojant, kaip galima juoktis iš savo apsirikimų.

1.4. ŽMONIŲ BENDRUOMENĖS

Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams atrasti kultūrinių reiškinių ir žmonių bei jų bendruomenių gyvenimo tyrinėjimo kelius, asmeniškai prasmingus dalyvavimo įstaigos bendruomenėje būdus, ugdantis priklausymo bendruomenei, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmus.

Esminiai gebėjimai. Žmonių įvairovės supratimas, žmonių bendruomenių tyrinėjimas, tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos; ugdymo įstaigos bendruomenė – kitų įstaigų	Žaisdami ir bendraudami mokytojo tikslingai parengtoje edukacinėje aplinkoje, sužino keletą kitų šalių, supranta, kad tiek jie patys, tiek kiti žmonės

	bendruomenės; mano tauta – kitos tautos; mano šalis – kaimyninės ir kitos šalys; žemyno, kuriame gyvenu, žmonės – kitų žemynų žmonės. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose.	sudaro skirtingas tautas, kurios gyvena skirtingose šalyse. Vaikai tyrinėja Lietuvos ir grupę lankančių, iš kitų kraštų atvykusių vaikų šalių simbolių, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą (tradicijas, maistą, aprangą ir pan.). Vaikai aiškinasi ir išbando pagarbios, tolerantiškos sąveikos su kitų socialinių, tautinių ir kultūrinių bendruomenių žmonėmis būdus.
--	---	---

1.5. MŪSŲ PRAEITIS. DABARTIS. ATEITIS

Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams tyrinėti praeitį, dabartį, ateitį bei suprasti žmonių gyvenimo bėgant laikui pokyčius.

Esminiai gebėjimai. Laiko tėkmės pajauta. Vaikai laiko tėkmės bei asmeninių ir bendruomenės pokyčių per tam tikrą laiką supratimą plėtoja patirdami, aiškindamiesi, tyrinėdami savo ir juos supančių žmonių gyvenimą čia ir dabar, netolimoje ir tolimoje praeityje, numatydami gyvenimo pokyčius ateityje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai, kalbėdamiesi, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodami paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.	Dalyvaudami tradicinėse ir valstybinėse šventėse, išitraukdami į mokytojų inicijuojamus istorinio pobūdžio naratyvinius žaidimus, klausydamiesi skaitomų istorinių pasakojimų, lankydamiesi muziejuose, pilyse, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Vaikai atpažįsta liaudies dainas ar kitą tautosakos paveldą (mįslės, greitakalbes, liaudies žaidimus, patarles ir kt.), žmonių sukurtą

		praeityje. Padedami mokytojų, atranda ir tyrinėja juos dominančias savo darželio, rajono ir (ar) miesto istorines vietas, įskaitant įvairius paminklus, gamtines erdves, viešąsias skulptūras ir žaidimų aikštes.
2. UGDYMO(SI) SRITIS. MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ.		
Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą, savireguliaciją ir savikontrolę. Ugdymosi veiklos skatina ugdytis emocijų suvokimo ir raiškos, tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, žaidimo, mokėjimo mokytis gebėjimus;		
2.1. FIZINIS AKTYVUMAS		
Vertybinių nuostatų. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai juda spontaniškai, atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis, žaidžia įvairius imitacinius bei judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami visi pagrindiniai judesiai: šliaužimas, ropojimas, ėjimas, bėgimas, šuoliukai, laipiojimas, pralindimas, metimai, pusiausvyros pratimai. Jie išbando įvairiausių mokytojo demonstruojamus ir pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant pėdos šonų, kulnų; eiti ištiesta virve, padėtu lanku; eiti aukštai keliant kelius, pusiau pritūpus, plačiu žingsniu, pristatomuoju, pakaitiniu ar	Nevaržomai judėdami ir eksperimentuodami vaikai išbando savo kūno judėjimo galimybes: lavina pagrindines fizines ypatybes (vikrumą, lankstumą, pusiausvyrą, koordinaciją, jėgą), mokosi saugiai keisti pradines kūno padėtis ir atlikti įvairius veiksmus rankomis, kojomis: išlaikyti kūną statinėje būsenoje, judėti (ne)persikeldami erdvėje; įgyja drąsos ir pasitikėjimo savimi. Veikdami ribotame plote pratinasi judėti saugodami save

	kryžminių žingsniu, šonu, atbulomis, eiti nedideliame aukštyje (suoleliu); bėgti aukštai keliant kelius, šonu, atbulomis, įveikiant kliūtis, bėgti įkalnėn, nuokalnėn, bėgimą kaitalioti su ėjimu, sustoti pagal netikėtą signalą, keisti kryptis, bėgti greitai, lėtai.	ir kitą. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti, derinti judesius, judėjimo būdus, sutelkti ir perkelti dėmesį į regimus ir girdimus signalus.
--	--	--

2.2. SVEIKA MITYBA

Vertybinės nuostatos. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.

Esminiai gebėjimai. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudoja tualetą, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai aiškinasi, klauso skaitomų tekstų, komentarų apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja savo dienos meniu iš kortelių su sveiko maisto produktais. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), patys vieni kitiems aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne, savo nuomonę argumentuoja. Vaikai drauge su mokytoju eina į parduotuvę, išrenka ir perka reikalingus maisto produktus užkandžiams pagaminti. Žaisdami „kavinę“, „restoraną“, kuria mėgstamų ir netikėtų patiekalų receptus, sudaro meniu, imituoja maisto gaminimo procesus. Vaikai įsitraukia į sveikų ir skanių gėrimų bei užkandžių gamybą: mokosi suprasti ir patys kurti receptus, plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo, skanauja, pavadina; gėrisi estetiniu įspūdžius.	3–6 metų vaikai mokosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgi nusiplauti rankas, valgyti neskubant, gerai sukramtant maistą, jį skanaujant, prie stalo ramiai pasikalbant, padėkojant. Jie mokosi padengti kasdienį ir šventinį stalą, siekdami estetinio įspūdžio. Režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles, serviuoja ir puošia stalą, kuria lankymosi kavinėje ar kitoje viešojoje vietoje siužetus. Vaikai klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti, sužino, kad pasaulyje yra vietų, kuriose žmonės jaučia maisto stygių, tyrinėja, kiek daug darbo reikia, kad maisto produktai atsirastų

		ant mūsų stalo, dėlioja šį kelią iš paveikslėlių, jį piešia.
2.3. MANO DIENOS RITMAS		
Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams suprasti jų poreikius atitinkantį dienos ritmą ir jo laikytis. Tai padeda vaikams jaustis saugiams, energingiems, nepervargti, ugdo laiko suvokimą, suteikia jėgų ir drąsos išgyventi pokyčius: Esminis gebėjimas. Kasdieniniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai, skatinami mokytojo ir atsižvelgdami į visos mokyklos dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vaikai ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš einant miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausti lopšinės.	3–6 metų vaikai, mokytojo padedami, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodami, šokinėdami pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). Vaikai iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir patys išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar sunkias mintis. Vaikai išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką;

2.4. KŪNO ŠVARA IR APLINKOS TVARKA

Vertybinių nuostatų. Plėtojant vaikų supratimą apie sveikatos saugojimą siekiama didinti jų pasitikėjimą patiems pasirūpinti savo higiena ir aplinkos tvarka bei estetika.

Esminiai gebėjimai. Savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikus laikyti asmens higienos motyvuoja suaugusiojo pavyzdys, dainelės, eilėraščiai, pasakojimai, tyrinėjimai, sužinant apie bakterijas ir virusus, jų sukeltas ligas. Vaikai supranta, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Linksmos istorijos, vaikų aprangos pavyzdžių žiūrėjimas skatina vaikus pamąstyti apie savo aprangą, diskutuoti, kas tvarkinga – netvarkinga, patinka – nepatinka, kurti patogios ir estetiškos vaikų aprangos modelius (piešiant, rengiant lėles, patiems persirenginėjant).	3–6 metų vaikai žiūrėja tvarkingos, patogios, estetiškos aplinkos nuotraukas, ieško patinkančios aplinkos vaizdų informaciniuose tinklalapiuose, diskutuoja apie savo grupės aplinką, kas tvarkinga – netvarkinga, patogus – nepatogus, saugu – nesaugu, gražu – negražu. Vaikai ištraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškodami sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogiai, saugia, malonia akiai: simboliniais piešiniais grupėje ženkliną daiktų laikymo vietas, kurias saugaus daiktų naudojimo taisyklės ir pan. Vaikai pastebi ne vietoje padėtus daiktus ir imasi iniciatyvos juos tvarkyti, pamato grupėje ar lauko aplinkoje numestą šiukšlę, mokosi šiukšlės rūšiuoti;

2.5. SAUGAUS ELGESIO ĮPROČIAI

Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams ugdyti saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis įpročius, saugoti savo ir kitų sveikatą.

Esminiai gebėjimai. Vaikai aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami (artimų suaugusiųjų ar draugo apkabinimas) ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Vaikai mokosi tvirtai pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai, pranešti apie tai suaugusiajam, kuriuo pasitiki.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai, vartydami knygeles, klausydami jiems skaitomų pasakojimų, pasakų, žiūrėdami filmukus, sužino apie daiktus, kurie yra pavojingi jų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Jie aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje (elektros prietaisai, aštrūs daiktai), vonioje (skalbimo, valymo priemonės), svetainėje, tėvų miegamajame (praviras langas, vaistai, dūžtantys daiktai). Kasdienių veiklų metu mokosi saugiai elgtis žaisdami kieme, lauke, laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. mokosi atsakingai elgtis aplinkoje, kurioje yra gyvūnų,	Mokytojui modeliuojant įvairias situacijas, skaitant istorijas, pasakojant, kartu žiūrinėjant paveikslėlius, korteles, kalbantis, vaikai mokosi suprasti, su kuriais žmonėmis ir kodėl bendrauti yra visada saugu (tėvai, globėjai, mokytojai ir kt.), į kuriuos žmones visada galima kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą (policininkai, gaisrininkai, medikai, pardavėjai ir pan.), kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti ar pasivažinėti, siūlo saldumynų, siekia liesti (mandagiai atsisakyti pasiūlymų, jei situacijoje nedalyvauja tėvai, mokytojai).

3. UGDYMO(SI) SRITIS. AŠ KALBŲ PASAULYJE.

Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, skaitmeninį sumanumą, meninę raišką, aplinkos pažinimą. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.

3.1. KALBOS SUPRATIMAS

Vertybinių nuostatų. Tai vaiko kalbinių įgūdžių ir gebėjimų bei kalbinės tapatybės ugdymas(is). Esminiai gebėjimai. gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą bei reaguoti į nežodinę raišką; gebėjimas suprasti įvairiomis formomis pateikiamą, informaciją (žodinę, grafinę, simbolinę,

vaizdinę, garsinę), domėjimasis simboliais, raidėmis ir tekstu, gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai, aktyviai įsitraukdami į bendravimo su mokytoju ir kitais vaikais veiklas, kalbos garsų žaidimus, eilėraščių, dainų, pasakojimų, pasakų gimtąja ir kitomis kalbomis klausymąsi, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Vaikai klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo ir kitų vaikų kalbos įrašų. Vaikai kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami.	Supratimo gilėjimą užtikrina kryptingos ir vaikų raidos skirtumus atliepančios ugdymosi veiklos, skatinančios tyrinėjimą, aiškinimąsi ir problemų sprendimą, taip pat patirtinis ugdymo(si) procesas, kuris sudaro galimybes vaikams klausinėti, diskutuoti, ginčytis, spręsti problemas. Supratimo gilėjimą skatina žodinę raišką iliustruojančios ar ją papildančios vaizdinės ir kitais pojūčiais suvokiamos ugdymo(si) priemonės, kalbos siejimas su aplinkos objektais. Aiškinimasis, argumentavimas, reflektavimas padeda gilinti supratimą, kad kalba ir žodžiai daro poveikį kitam, skatina kritinį mąstymą, moko pasirinkti tinkamas komunikacijos priemones, leidžia suvokti skirtingų kalbų ir kalbos formų (žodinės, nežodinės, simbolinės, grafinės) įvairovę.

3.2. KALBINĖ RAIŠKA

Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

Esminiai gebėjimai. Gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį, gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones, gebėjimas komunikuoti paprastomis grafinės ir rašytinės raiškos formomis.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdami balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodami garsais ir žodžiais, kurdami naujadarus, žaisdami kalba ir kurdami savo kalbas. Vaikai vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius, taisyklingai taria daugumą gimtosios kalbos garsų, atpažįsta garsus žodyje, skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių. Vaikų kalba turtėja, jų kalbinė raiška sudėtingėja, jiems klausantis skaitomų, pasakojamų, vaidinamų tekstų ir siužetų, įgarsintų filmukų ar pasakų, patiems juos atpasakojant, perkuriant, pratęsiant, suvaidinant, iliustruojant, deklamuojant, kalbantis su mokytoju apie teksto turinį ir prasmes, siejant tekstą su vizualia medžiaga. Vaikai vartoja įvairias kalbos dalis, kalba taisyklingais vientisiniais ir sudėtiniais sakiniais, formuluoja klausiamuosius sakinius („Kada...“, „Kur...“, „Kaip...“), kuria naujus žodžius pagal įsisavintas žodžių darybos taisykles. 3–6 metų vaikai įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti, pavyzdžiui: „rašo“ žinutę ar laišką piešiniu, kopijuoja matomus simbolius,	Žaisdami išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplinkai priimtinių bendravimo taisyklių. Vaikai bendravimo gebėjimus ugdo kartu su suaugusiuoju ir bendraamžiais skaitinėdami knygas, kalbėdamiesi apie skaitomas ar pasakojamas istorijas, diskutuodami apie atliktą veiklą, patirtą nuotykį, žiūrėtą filmą, girdėtą pasaką, pasakodami istorijas, kurdami pasakojimus, kalbėdamiesi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis. Mokytojo inicijuojamose arba natūraliai susiklosčiusiose situacijose, atveriančiose kalbų įvairovę, bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar

	raides, žodžius, kuria savo ženklus ir simbolius, puošia ir apipavidalina užrašytas raides ar ženklus siedami juos su realiais objektais.	suaugusiaisiais. Mokydamiesi rašinėti, vaikai veikia kūrybiškai, pavyzdžiui: iš akmenėlių, gilių, kaštonų dėlioja simbolius ir raides, pagaliuku rašo ant smėlio, kreidelėmis – ant asfalto, rengia simbolių, piešinių, ženklų „laiškus“ gamtos gyvūnams, kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolius, raides. Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.
--	---	---

3.3. KALBŲ ĮVAIROVĖS SUVOKIMAS IR KALBINĖS TAPATYBĖS FORMAVIMASIS

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tapatintis su savo šalies kalba ir kultūra, susipažinti su kalbų įvairove, ugdyti(s) kalbų įvairovės suvokimą, vertybines nuostatas, susijusias su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, plėtoti kalbinę, tautinę ir pilietinę tapatybę.

Esminiai gebėjimai. Tapatinimasis su savo šalies kalba ir kultūra, kalbų įvairovės suvokimo ugdymasis, vertybinių nuostatų, susijusių su įvairialypiais kultūriniais ir kalbiniais kontekstais, ugdymasis, kalbinės, tautinės ir pilietinės tapatybės plėtojimas.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas, žaisdami vaidmenų, naratyvinius, stalo ir žodžių žaidimus, įsitraukdami į kūrybines	Vaikų smalsumą sužadina ir juos įtraukia mokytojo inicijuojamos veiklos, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiaisiais, kalbančiais

	ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudami su svečiais, jungdamiesi į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamiesi skaitomų istorijų, skaitydami knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdami filmukus.	kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Padedami mokytojo, vaikai mokosi taikyti kompensacines kalbos supratimo ir kalbos raiškos strategijas: siekdami suprasti ir perduoti informaciją pasitelkia neverbalinę kalbą, mimikas, gestus, aplinkos objektus. Vaikai noriai įsitraukia į mokytojo siūlomus kiekvienai kultūrai autentiškus kalbinius žaidimus (mįsles, juokavimus, skaičiuotes, greitakalbes ir kt.).
4. UGDYMO(SI) SRITIS. TYRINĖJU IR PAŽIŪSTU APLINKĄ.		
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, kalbų supratimą, tyrinėjimą, problemų sprendimą, mokėjimą mokytis. Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.		
4.1. MANE SUPANTYS DAIKTAI		
Vertybinės nuostatos. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Daiktus ir jų savybes vaikai mokosi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Vaikai daiktus pažįsta juos stebėdami,	Vaikų įsitraukimas skatinamas mokytojui kryptingai kuriant ugdymo(si) kontekstus. Mokytojo padedami, ieško panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti,

	sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. 3–6 metų vaikai tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). 3–6 metų vaikai tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.	prisiminti, tausoti daiktus, ugdosi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; Mokytojai padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu. Drauge su mokytoju vaikai aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko.
--	---	---

4.2. GYVYBĖ

Vertybinės nuostatos. Siekiama suteikti galimybę vaikams tyrinėti artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, susipažinti su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove ir padėti suprasti, kad gyvybė turi poreikių.

Esminiai gebėjimai. Išmoka parodyti pagarbą gyvybei ir rūpestį aplinka, stebi ir tiria gyvų ir negyvų daiktų santykius, reaguoja į aplinkos pokyčius, ugdosi supratimą apie žmogaus veiklos poveikį aplinkai.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 m. vaikai tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę: augalui reikia dirvožemio, vandens, saulės šviesos; gyvūnui – maisto, vandens, būsto. Mokytojo padedami, vaikai aiškinasi, stebi, tyrinėja organizmų poreikius, aiškinasi, kam naudojamas vanduo, kodėl jis toks svarbus ir reikalingas organizmams. Vaikai aptaria ir supranta, kad žmogaus išmestos atliekos gali būti pavojingos gyvajai gamtai, mokosi taupiai naudoti vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo, suprasdami, kad taip prisideda prie Žemės išteklių tausojimo, tvarumo. Vaikų tyrinėjimai ir eksperimentavimas.	Mokytojo padedami, vaikai seka paros, metų ciklą. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime. Pasirinkę keletą mokyklos kiemo augalų, jie stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja) vienmečių augalų gyvenimo ciklą (pavasariį išdygsta, užauga, vasarą žydi, subrandina vaisius, išbarsto sėklas ir vėlyvą rudenį nunyksta); medžių metų ciklą (pavasariį sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmet, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami). Vaikai klausosi mokytojo skaitomų tekstų, varto knygas apie gamtą, žiūri vaizdo įrašus ir išsiaiškina, kad žiemą vieni gyvūnai įminga, kiti išlieka aktyvūs, nes dar gali susirasti maisto, dauguma paukščių žiemoti išskrenda į šiltesnius kraštus. Netikėti atradimai – žaisdami vaikai atranda fizikinius reiškinius: jėgas (tamprumo – guma), paprastuosius mechanizmus (dvivietės sūpuoklės), magnetizmą. Susipažįsta su

		įvairiomis medžiagomis, jas maišo ir pan.
4.3. SKAIČIAVIMAS IR MODELIAVIMAS		
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Siekiama padėti vaikams atrasti skaičių pasaulį, plėtoti jų supratimą apie skaičiavimo būdus ir jų taikymą savęs ir aplinkos pažinimui, problemų sprendimui:		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, laiku gaudami mokytojo grįžtamąjį ryšį, jo palaikomi, vaikai mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) vaikai atlieka jas suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. 3–6 metų vaikai supranta, kad tam tikros rūšies informacija gaunama surinkus duomenis, vykdant stebėjimą ar apklausą.	Vaikai įsitraukia į mokytojo inicijuotus žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-os ribose), pradedama skaičiuoti nuo bet kurio skaičiaus (10-ies ribose). Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Iš pradžių mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Dalyvaudami žaislingose veiklose, vaikai neformaliai įsitraukia į skaičiavimo uždavinių sprendimą. Žaisdami ir stebėdami vaikai pradeda suprasti, jog ir atsitiktinio įvykio rezultatas gali būti numatomas, ir atranda du būdus tai padaryti: eksperimentuoti praktiškai arba bandyti mąstyti logiškai.
4.4. MATEMATINIAI ERDVĖS TYRINĖJIMAI		
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.		

Esminiai gebėjimai. Siekiama plėtoti vaikų suvokimą apie matematinius būdus erdviniams objektams pažinti ir įvairias išraiškos galimybes savo pastebėjimams apie jų formą, dydį (ilgį, tūrį), masę, padėtį ir judėjimą tam tikra kryptimi apibūdinti.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai noriai įsitraukia į suaugusiųjų inicijuotas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip galima palyginti daiktų ilgį (plotį, aukštį) arba tūrį, kai daiktų sugretinti neįmanoma. 3–6 metų vaikai, tyrinėdami aplinką, drauge su mokytoju ir kitais vaikais atranda, kiek daug erdvinės informacijos yra aplink: panašumo, elementų išdėstymo, atsikartojimo, formos bendrumo. 3–6 metų vaikai, žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu (gestais, kalba ar piešiniais, vadovaudamiesi instrukcijomis) duoti nurodymus apie objekto judėjimo kryptį (į kairę, į dešinę, į priekį, atgal) ir buvimo vietą (viduje, išorėje ir kt.) arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.	Vaikai įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Vaikai diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus); Vaikai savo pastebėjimus išreiškia piešiniuose, lipdiniuose. Jų piešiniuose atsiranda vis daugiau detalių, vis daugiau dėmesio kreipiama į jų išsidėstymą ir dydį.

4.5. SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ PASAULIS

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams įgyti skaitmeninio raštingumo ir informacinio mąstymo pradmenis:

Esminiai gebėjimai. Naudotis skaitmeniniais įrenginiais, ieškoti, vertinti kaupti informaciją, saugiai naudoti, pristatyti informaciją, ja keistis, bendrauti ir bendradarbiauti tinkluose, keisti turimą ir kurti naują skaitmeninį turinį.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikai veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdienių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus ir taisykles. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	Žaisdami mokosi žodines komandas pateikti vaizdiniais, garsiniais ir kitais simboliais bei atlikti jais žymimus veiksmus. Vaikai užrašo komandų sekas simbolių sekomis ir mokosi jas „perskaityti“ bei atlikti. Siekdami rezultato ir naudodamiesi realiais objektais kaip simboliais (kaladėlėmis, akmenukais, piešiniais, kortelėmis ir kt.), vaikai dėlioja ir atlieka veiksmų seką. Žaisdami, konstruodami, vaikai bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.
5. UGDYMO(SI) SRITIS. KURIU IR IŠREIŠKIU.		
Ugdymo srities paskirtis – plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybingumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką.		
5.1. ŽAIDIMO RAIŠKA		
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimų kultūrą.		
Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.		

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	Pasirinktoje ar susikurtoje žaidimo aplinkoje (lėlių namelis, miškas, gyvūnų aptvaras, miesto gatvės, geležinkelis ir pn.), pasitelkęs nedidelius objektus ir žaislus vaikas kuria žaidimo įvykius, pats atlikdamas veiksmus su skirtingais personažais. Pats atlieka vaidmenis ir pats kuria jo patirtis atliepiančią žaidimo siužetą. Vaikai prisiima vaidmenį ir remdamiesi savo patirtimi konstruoja pažįstamus įvykius ir kasdienes situacijas. Žaisdami dviese ar keliuose per konkrečius prisiimtus vaidmenis ir įsivaizduojamus vaidmenų tarpusavio santykius vaikai drauge konstruoja žaidimo siužetą. Vaikai vysto sudėtingus, jų gyvenimo patirtimi, mėgstamų pasakų, istorijų, TV programų siužetais paremtus scenarijus. Vaikai ugdomi gebėjimą vienu metu veikti dviejuose lygmenyse – kontroliuoti vaidmens atlikimą ir realius savo santykius su kitais žaidėjais. Jie kuria bendra patirtimi grįstus žaidimų pasaulius, plėtodami ilgalaikius, tęstinius, didesnės vaikų grupės žaidimus. Žaisdami vaikai perpranta taisyklių prasmę, mokosi jų laikytis ir patys kurti naujus žaidimus su taisyklėmis	Parūpina žaidimams tikrų daiktų. Parodo, kaip galima žaisti su teatro lėlėmis, siūlo vaikams pažaisti matytą pasaką. Skatina vaikus reikšti natūraliai kylančias emocijas, nelygina vaiko išraiškos su kito vaiko. Drauge žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, parodo ir skatina laisvai, savaip kartoti veiksmus. Paaiškina vaikams siužetus, daro pauzes, kad vaikai galėtų sutelkti mintis, sumanymus ir pagal juos veikti. Siūlo vaikams naudoti įvairius butaforinius daiktus, parodo, kaip tie patys daiktai gali būti panaudoti įvairiose situacijose.

5.2. MUZIKOS RAIŠKA

Vertybinių nuostatų. Siekiama padėti vaikams tyrinėti garsų ir muzikos pasaulį, pažinti muzikos vertingumą, išbandyti įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus.

Esminiai gebėjimai. Muzikinė veikla pratina girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kurti, siekti meistriškumo, ugdytis drausmingumą, suteikia saviraiškos galimybę, padeda patirti bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	Aiškiai skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus pasitelkdamas kūno perkusiją, gamtos medžiagas, muzikos instrumentus ir kitus daiktus, skanduoja, ploja, išbando sudėtingesnius judesius. Individualiai ir su kitais dainuoja autorines ir liaudies dainas dažniausiai tiksliai intonuodamas. Improvizuoja vokales melodijas, įgaunančias struktūrinių muzikos savybių. Instrumentais ar kūno perkusija groja nustatytu pulsu ir pakartoja trumpus ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu, ritmišku skandavimu, judesiais atliepia muzikos nuotaiką, tempą ir stilių. Pavadina keletą muzikos instrumentų, atpažįsta kai kuriuos tembrus.	Parūpina vaikams kuo daugiau muzikinių instrumentų skatina, vaikus jais groti. Skatina vaikus improvizuoti, kurti balsu ir judesiu. Dainuoja su vaikais vienbalses ir dialogines dainas, skatina vaikus dainuoti individualiai. Drauge su vaikais kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms ir pan. Skatina vaikus dainuoti visur kur įmanoma: grupėje, lauke, dirbant ir kt. Sudaro sąlygas klausytis įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzikos.

5.3. ŠOKIO RAIŠKA

Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvermę ir toleranciją.

Esminiai gebėjimai. Šokant atrasti galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėginti kurti choreografines kompozicijas, puoselėti judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam.

Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda 3–6 metų vaikui išlaisvinti kūno	Sudaro vaikams galimybę žaisti muzikinius žaidimus, eiti

	koordinaciją ir plastiškumą, todėl jis pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šoku.	ratelius, dainuoti dainas, klausytis muzikos įrašų. Kartu su vaikais žaidžia vaizduojamuosius žaidimus ir nuolat siūlo naujus. Skatina vaikus naudoti natūralius judesius. Padeda vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais, vartoja frazes, pvz.: „šokinėja aukštai kaip varlė“ ir kt. Siūlo vaikams stebėti gamtą, atkreipti dėmesį, kaip kokie gamtos reiškiniai ir aplinkos objektai juda ar nejuda, ir ieškoti idėjų kuriant savo judesių sekas.
5.4. DAILĖS RAIŠKA		
Vertybinės nuostatos. Siekiama padėti vizualinės raiškos priemonėmis vaikams išreikšti save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoti vaizdinį ir erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Esminiai gebėjimai. Dailės raiška padeda atrasti ir plėtoti vaikų autentišką vaizdavimo stilių.		
Žingsniai	Pasiekimai	Pedagogo veikla – ugdymo(si) gairės
3–6	3–6 metų vaikų spontaniškai kuriamų vaizdų atradimas, stebėjimas, tyrinėjimas perauga į tikslingą grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimą – piešimą. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Vizualinių raiškos priemonių ir įrankių įvairovė, jų tyrinėjimas ir kūrybinis veikimas skatina vaikų grafinę ir spalvinę raišką.	Sudaro vaikams galimybę kuriant veikti taip kaip jis to nori. Skatina žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padeda vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities atliekų galima sukurti originalių, gražių darbų. Drąsina kurti darbelius iš smulkių detalių. Inicijuoja vaikų kūrybinius projektus skatinančius vaikų kūrybiškumą.

		Suteikia vaikams galimybę kurti ornamentus, dekoruoti audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais. Organizuota eksperimentus kuriuose vaikams sudaromos sąlygos netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes.
--	--	---

VI SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA IR TĘSTINUMAS

Apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus, analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Sistemingas vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo(si) kokybės. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimo sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki 5 (6) metų (1 priedas).

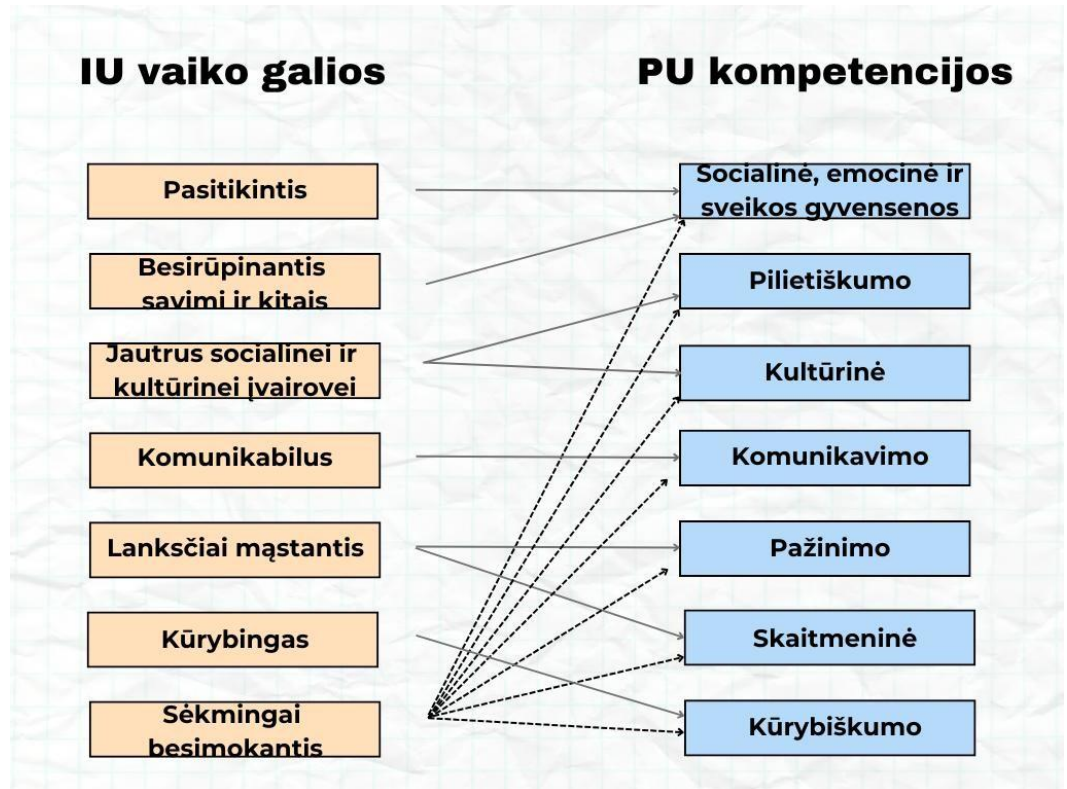
Pasiekimų vertinimo procesas padeda mokytojui atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi stiprybes, poreikius ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymosi procese kiekvienam siekti geriausių asmeninių rezultatų. Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaiko veiklą, darbelių analizė ir individualios užduotys kaupiami vaiko aplanke.

Ikimokyklinio ugdymo mokytojas du kartus per metus (spalio – lapkričio ir balandžio – gegužės mėnesiais) planuoja individualius susitikimus su tėvais ir aptaria vaiko pažangą, gebėjimus bei numato tolimesnio ugdymo kryptis.

Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų. Vaiko vertinimo duomenys neviešinami, garantuojamas jų saugumas.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė bei tęstinumas. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – tai ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo

pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė (2 pav.).

2 pav. IU pasiekimo sričių ir PU kompetencijų dermė.

Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje.

KRAŽIŲ ŽYGIMANTO LIAUKSMINO PAGRINDINĖ MOKYKLA
IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS
STEBĖSENA

Vaiko vardas, pavardė:

Amžius: Data:

Vaiko ugdymo(si) sritis	Žingsniai	Veikla ir elgesys
1. Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai		
2. Fizinis aktyvumas		
3. Emocijų suvokimas ir raiška		
4. Savireguliacija ir savikontrolė		
5. Savivoka ir savigarba		
6. Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais		
7. Aplinkos pažinimas		
8. Matematinis mąstymas		
9. Skaitmeninis sumanumas		
10. Kalbų supratimas		
11. Kalbinė raiška		
12. Estetinis suvokimas		
13. Meninė raiška		
14. Kūrybiškumas		
15. Tyrinėjimas		
16. Problemų sprendimas		
17. Gebėjimas žaisti		
18. Mokėjimas mokytis		